

REGERING VAN ARUBA

Minister-president
Minister van Algemene Zaken

L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Aan: de Voorzitter van de Rijksministerraad
d.t.k.v. de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147, 2511 DP Den Haag
Nederland

Ons Kenmerk: **MAZ/6405**

Oranjestad, 24 maart 2020

**Betreft: Instemming Rijksministerraad afwijken begrotingsnormen 2020 i.v.m. artikel 23 Landsverordening Aruba financieel toezicht;
Instemming Rijksministerraad verzoek om bijstand ingevolge artikel 36 Statuut.
Instemming Rijksministerraad verzoek buitenlandse geldlening ingevolge artikel 29 Statuut;**

Geachte heer Rutte, beste Mark,

Ten eerste wil ik met deze brief eerst mijn grote dank uitspreken richting Nederland voor de nauwe betrokkenheid en begrip voor de Caribische delen van het Koninkrijk die net als Nederland enorme gevolgen ondervinden vanwege de effecten van de COVID-19 pandemie. Behalve de gezondheid van alle Koninkrijksinwoners zijn er ook grote zorgen over de economische gevolgen van deze pandemie, aangezien Aruba vrijwel geheel afhankelijk is van het internationaal toerisme, waarbij 80 procent van de toeristen afkomstig is uit de Verenigde Staten van Amerika, een land dat momenteel ook hard wordt getroffen door de COVID-19 pandemie. Ten tweede heeft deze brief betrekking op enkele urgente verzoeken om bijstand. De urgentie hangt samen met de snelheid van de ontwikkelingen rondom de COVID-19 pandemie.

Toepassing artikel 23 LAft

In de Rijksministerraad van 20 maart jl. heeft Aruba zijn zorgen geuit (evenals Curaçao en Sint-Maarten) over de financieel-economische gevolgen van de COVID-19 pandemie, in het bijzonder met betrekking tot de gevolgen voor de overheidsfinanciën en de daarbij snel oplopende tekorten. Door de Rijksministerraad is de uitbraak van de COVID-19 pandemie als een 'buitengewone gebeurtenis' bestempeld in de zin van artikel 23 van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft). Naar aanleiding hiervan heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 21 maart jl. een adviesverzoek bij het College Financieel Toezicht ingediend over toepassing van artikel 23 LAft. Ter aanvulling hierop kan ik u informeren dat de

effecten van de COVID-19 pandemie op zowel economisch en financieel gebied vooralsnog desastreus zullen zijn voor Aruba. Daarnaast zijn er enorme gevolgen en uitdagingen op het gebied van de volksgezondheid, alsmede op sociaal en maatschappelijk vlak. De onvoorspelbaarheid van de uitbraak van COVID-19 virus en de extreme maatregelen van *social distancing* of zelfs *lockdowns* brengen enorme economische schade toe met daarbij inmiddels ook het tot stilstand gekomen toerisme. Het is dan ook te verwachten dat de klap van deze pandemie vele malen heftiger zal zijn dan de gevolgen van de kredietcrisis van ruim een decennium geleden. Uit de voorlopige prognoses van de Centrale Bank van Aruba, de Directie Economische Zaken Handel en Industrie, en overige lokale experts blijkt dat de financiële strop voor Aruba ongeveer tussen Afl. 1,20 en Afl. 1,35 miljard bedraagt. Dit bedrag is dan ook hard nodig om de Arubaanse economie voor de rest van het jaar op gang te houden. Het is gebaseerd op het scenario waarbij het inreisverbod ofwel het stilleggen van het vliegverkeer en cruisetourisme voor de rest van het jaar zal gelden en er dus geen toerisme meer mogelijk is. Gezien de laatste wereldwijde ontwikkelingen en vooral ontwikkelingen in de Verenigde Staten van Amerika, de grootste markt voor Aruba, is een dergelijk scenario zeker niet denkbeeldig. Gezien al het voornoemde is het door de Rijksministerraad ingenomen standpunt omtrent het van toepassing zijn van artikel 23 van de LAft zeer zeker terecht. Volledigheidshalve en in aansluiting op dit standpunt wenst het Land dan ook formeel te verzoeken de toepassing van deze bepaling vast te leggen.

Verzoek artikel 36 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden

Artikel 36 van het Statuut schrijft voor dat de landen elkander hulp en bijstand verlenen. Gezien het algemene belang van het Koninkrijk verzoek ik uw aandacht om elkaar moreel en materieel te steunen in deze onzekere tijden in de strijd tegen de COVID-19 pandemie. In tegenstelling tot Nederland beschikt Aruba niet over een buffer om deze schok gerelateerd aan het coronavirus te absorberen, zonder van het afgesproken duurzame pad af te wijken. Gezien het belang en de urgentie hiervan voor Aruba, verzoek ik u om dit verzoek in de Rijksministerraad van 27 maart a.s. te agenderen. Vandaag is een nota van wijziging bij de Staten van Aruba ter behandeling ingediend, waarbij de ontwerp-Landsbegroting 2020 dan ook het karakter van een noodbegroting zal dragen. In de bijlage treft u een afschrift hiervan.

Het covid-19 steunpakket is gericht om de impact van het coronavirus op de Arubaanse maatschappij en economie te beteugelen, opvang van medewerkers die hun banen aan het verliezen zijn, (preventieve) medische maatregelen en financieel bijstand aan het midden- en kleinbedrijven. Samenvattend zal Aruba de volgende uitgaven moeten doen

- Noodpakket covid-19 komt uit circa AFL 683 mln., en
- Stimuleringspakket met extra investeringen ten behoeve van de herstart van de Arubaanse economie t.w.v. AFL 20mln.

Hiernaast wordt een ontvangstenderving van Afl. 627 mln. verwacht. In totaal komt dit dus neer op een gat in de overheidsbegroting van zo'n AFL 1.3 mld. Gelet dat vanuit een noodbegroting gewerkt wordt, welke onderhevig is aan de dynamische ontwikkelingen van covid-19, zal deze begroting om de drie maanden geëvalueerd en aangepast worden. Het netto liquiditeitstekort van het Land over de volgende kwartalen wordt per kwartaal, onder gelijkblijvend scenario, als volgt geschat:

- Tweede kwartaal (april t/m juni): AFL 582 mln. (aflossingen en rente) en AFL 230 mln. (om 1/3 deel van het steunpakket te activeren)
- Derde kwartaal (juli t/m sept): AFL 230 mln.
- Vierde kwartaal (oktober t/m december): AFL 230 mln.

Ik heb het advies van de Centrale Bank van Aruba, de nota "Economic Impact of Corona Virus on Aruba" van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie en een rapport van een kredietwaardigheidsbureau bijgesloten. Volledigheidshalve, zijn afschriften van deze documenten ook naar het CAft verstuurd. Tenslotte bericht ik u dat ik bewust ben van de geldende termijn van drie weken voor het indienen van stukken voor de Rijkswinsterraad, maar de hoge urgentie en de snelheid waarmee de COVID-19 pandemie zich wereldwijd zich verspreid noopt tot het nemen van urgente besluitvorming.

Het advies van de Centrale Bank van Aruba, waarin ik mij kan vinden, is om het volgend pakket ter besluitvorming aan de Rijkswinsterraad voor te leggen:

- Begrotingsondersteuning in de vorm van een schenking ad € 250 mln.
- Concessionele geldlening ad € 250 mln. met een minimale looptijd van 30 jaar en een aflossingsvrije periode van 3 jaar. Met het laatste kan een goede aansluiting met de mogelijke herstelperiode
- Bijdrage in de bekostiging van de noodregeling FASE (Fondonan Asistencia di Emergencia) en de ondersteuningsmaatregelen aan het MKB in de vorm van een schenking ad € 150 mln.
- In het kader van de wederopbouw een nader te bepalen bijdrage aan een op te richten wederopbouwfonds

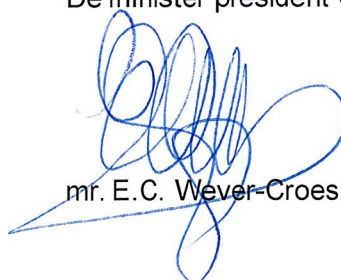
Instemming Rijkswinsterraad verzoek buitenlandse lening

Met het inreisverbod is er een enorme druk op de financieringsbehoefte van het Land ontstaan. Conform de in het Protocol afgesproken begrotingsnormen, dient er voor het begrotingsjaar 2020 sprake te zijn van een begrotingsoverschot van Afl. 46 miljoen. Dit is echter niet meer haalbaar, aangezien Aruba momenteel niet over een sterke liquide positie beschikt. Door de impact van de COVID-19 pandemie zullen de belastinginkomsten met ongeveer Afl. 524 miljoen dalen (exclusief de temporisering van de invoering van de 2de fase van de belastinghervormingsplan). Daarnaast wordt een forse daling van zeker 80% van de toeristeninkomsten verwacht, waardoor uiteindelijk er een financieringstekort zal ontstaan van Afl. 1,3 miljard. Conform de adviezen van de Centrale Bank van Aruba, de Directie Economische Zaken van Handel en Industrie, diverse lokale experts en de Directie Financiën is het dan ook de bedoeling om Afl. 361 mln. op de internationale markt

te lenen. Dit bedrag omwille van het kunnen voldoen aan de aflossingsverplichtingen welke voortvloeien uit in dit jaar te vervallen leningen. . Op grond van artikel 29 van het Statuut dient het aangaan of garanderen van geldleningen buiten het Koninkrijk, met instemming van de raad van ministers van het Koninkrijk te geschieden. Deze buitenlandse lening is dus hoogstnoodzakelijk voor de herfinanciering van vervallende leningen.

Hoogachtend,

De minister president van Aruba,

mr. E.C. Wever-Croes

Bijlagen:

- Advies Centrale Bank van Aruba
- Economic Impact of Corona virus on Aruba. Directie Economische Zaken, Handel en Industrie
- Stress Scenario: The Sovereigns Most Vulnerable To A COVID-19-Related Slowdown In Tourism. Standard & Poor's Ratings

cc: De Gevolmachtigde minister van Aruba te 's-Gravenhage
De minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Het College Aruba Financieel Toezicht
De Vertegenwoordiging van Nederland in Oranjestad